

Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Musila a soudců Jana Filipa (soudce zpravodaje) a Vladimíra Kůrky o ústavní stížnosti stěžovatelů 1. Luboše Maštalíře, 2. Denisy Maštalířové, 3. Marie Maštalířové, 4. Renaty Maštalířové, 5. Josefa Maštalíře, 6. Jany Maštalířové, 7. Terezy Maštalířové, všech zastoupených JUDr. Miloslavem Boudysem, advokátem se sídlem Budějovická 9, Praha 4, proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 16. října 2014 č. j. 19 Co 236/2014-218 a rozsudku Okresního soudu v Příbrami ze dne 4. února 2014 č. j. 11 C 108/2012-168, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatelé brojí ústavní stížností proti shora uvedeným rozhodnutím obecných soudů, neboť mají za to, že jimi došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a rovněž práva vlastnického ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny.

2. Napadeným rozsudkem okresního soudu bylo rozhodnuto o určení vlastnického práva k blíže specifikovaným nemovitostem (pozemkům) v neprospěch žalovaných (stěžovatelů), jimž byla zároveň uložena povinnost zaplatit úspěšným žalobcům náhradu nákladů řízení. Po rozsáhlém dokazování dospěl okresní soud k závěru, že žalobci (Pavel Kuděj a Václav Kuděj) prokázali vydržení vlastnického práva a na základě znaleckého posudku - geometrického plánu, rozhodl tak, že vyhověl žalobě a rozhodl o určení, že žalobci jsou podílovými spoluvlastníky, každý v rozsahu ideální jedné poloviny celku pozemku vyměřeného zpracovaným geometrickým plánem.

3. Napadeným rozsudkem krajského soudu byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ve výroku o nákladech řízení, jinak byl potvrzen. Odvolací soud neshledal odvolání stěžovatelů důvodným, po doplnění dokazování uzavřel, že soud prvního stupně posoudil správně všechny okolnosti upínající se k držbě a její délce a aproboval závěr, že se žalobci stali na základě vydržení vlastníky sporných částí pozemku stěžovatelů.

II.

Argumentace stěžovatelů

4. Stěžovatelé v ústavní stížnosti uvedli, že důvodnost návrhu dovozují z následujících skutečností. Stěžovatelé koupili kupní smlouvou ze dne 6. 4. 2010 od České republiky (Lesy ČR, s. p.) lesní hospodářství se stavební parcelou a s pozemkem (zahradou) v k. ú. Hudčice za kupní cenu 668 250 Kč. Na základě svého vlastnického práva k uvedeným nemovitostem si stěžovatelé nechali zaměřit hranice svých pozemků. Při tomto měření bylo zjištěno, že tyto hranice neodpovídají průběhu stávajícího plotu a že části jejich pozemků v celkovém rozsahu 308 m² užívají jejich sousedé Pavel a Václav Kudějovi. V rámci vyměřování pozemků měl Pavel Kuděj uznat vlastnictví obou pozemků v celém rozsahu výměry dle tohoto zaměření a uvedl, že na sporném místě byla rozjezděná cesta, kde se otáčela nákladní auta Státních lesů a plot zde žádný nebyl, a proto si tuto část pozemků oplotili. Toto tvrzení bylo v rámci řízení sice jmenovaným popřeno, nicméně je skutečností, že stěžovatelům byla ze strany Pavla a Václava Kudějových před zahájením řízení nabídnuta možnost odkoupení sporných částí pozemků. Stěžovatelé si následně požádali o povolení ke zřízení oplocení svých pozemků, kterému stavební úřad rozhodnutím ze dne 25. 6. 2012 o umístění stavby vyhověl. Pavel a Václav Kudějovi následně podali žalobu, o níž bylo rozhodováno v řízení před obecnými soudy, jejichž rozsudky jsou nyní napadány ústavní stížností.

5. Stěžovatelé i nadále trvají na tom, že uzavřeli řádnou kupní smlouvu, kdy vklad vlastnického práva k uvedeným nemovitým věcem byl povolen rozhodnutím příslušného katastrálního úřadu s právními účinky ke dni 9. 6. 2010. V této smlouvě byli stěžovatelé výslovně ujištěni, že na prodávaných nemovitostech neváznou žádné dluhy, věcná práva ani jiné právní vady. Oproti tomu Pavel a Václav Kudějovi jako žalobci tvrdili, že předmětné části pozemků užívají desítky let v hranicích oddělených oplocením, které bylo vybudováno Státními lesy, s. p. Dále tvrdili, že okresní rolnická komise předala pozemky právním předchůdcům žalobců a při jejich předání je vymezila v hranicích současného plotu a že tedy užívali i tyto části pozemků v dobré víře, že jim patří a že je tedy vydrželi. Tvrdili, že zde osázeli stromky a že se zde nacházela malá zeleninová zahrádka, která byla obhospodařována jejich právními předchůdci.

6. Stěžovatelé jsou přesvědčeni o tom, že tvrzení Pavla a Václava Kudějových neodpovídají skutečnosti. V řízení nebylo žádným způsobem prokázáno, že by okresní rolnická komise vymezila předmětné pozemky v hranicích současného plotu, a žádný takový důkaz nebyl v řízení předložen. Podobně nemohli být žalobci v dobré víře, že užívají tyto části pozemků oprávněně a že jim patří, když sami v řízení přiznali, že v těchto částech se v minulosti otáčela nákladní auta Státních lesů, s. p., a proto si tuto část sami oplotili. Oba žalobci se dovolávali § 134 občanského zákoníku, a z toho, že bylo v minulosti mezi pozemky účastníků vybudováno oplocení, dovozovali, že tímto oplocením je zároveň i stanovena hranice pozemků, nicméně existence plotu nemůže založit vlastnické právo k těmto částem pozemků, které byly po celou dobu ve vlastnictví státu. Neodpovídá podle stěžovatelů ani skutečnosti, že by na sporných částech pozemků byla vybudována zahrádka, když se jedná o zatravněný pozemek, který sloužil Státním lesům, s. p.

7. Stěžovatelé dále argumentují, že v daném případě nebyl prokázán ani naléhavý právní zájem na určení, že sporné části pozemků vydrželi žalobci v dobré víře, protože sami žalobci v řízení uvedli, že tuto část pozemků nepoužívají k obsluze svých nemovitých věcí, protože užívají jiný přístup a tyto části pozemků nepotřebují, a proto je nechali zatravnit.

8. Stěžovatelé jsou přesvědčeni o tom, že nemohlo dojít k platnému vydržení vlastnického práva k pozemkům v celkovém rozsahu 308 m² tak, jak tvrdí žalobci. Tato stížnost je podávána zejména proto, že o převodu vlastnického práva ze státu na stěžovatele došlo na základě platné kupní smlouvy ze dne 6. 4. 2010, když o věcné a formální správnosti rozhodl pravomocně příslušný státní orgán. Soudy však rozhodly zcela opačně, když uznaly argumenty žalobců a vydali pravomocné rozhodnutí, podle kterého došlo k vydržení sporných částí pozemků oběma žalobci, přestože žalobci věděli, že mají připlocené části pozemků, které jim nepatří, a byli ochotni tyto části od stěžovatelů odkoupit.

9. Stěžovatelé mají za to, že napadenými rozsudky došlo k zásahu do jejich vlastnického práva, a to bez náhrady a bez jakéhokoliv prokazatelného právního důvodu, pouze na základě účelových tvrzení žalobců. Oba soudy napadenými rozhodnutími podle stěžovatelů legalizovaly protiprávní jednání žalobců, kteří využili nedostatečnou péči státní organizace o majetek státu a užívali jej bez právního důvodu. Z ústavněprávního hlediska je dle stěžovatelů stěží akceptovatelné, jestliže státní orgán při výkonu veřejné moci autoritativně přezkoumá a osvědčí určité skutečnosti, čímž vyvolá dobrou víru ve správnost těchto skutečností a v samotný akt státu, a následně jiný státní orgán (soud) věrohodnost těchto skutečností zcela popře. Stěžovatelé namítají, že obecné soudy nepostupovaly při hodnocení důkazů v souladu s § 132 občanského soudního řádu, ani v souladu s § 153 občanského soudního řádu, podle kterého soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci; tím došlo k porušení ústavních zásad spravedlivého procesu.

III.

Formální předpoklady projednání návrhu

10. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny formální předpoklady projednání ústavní stížnosti. Stěžovatelé jsou osobami oprávněnými k jejímu podání a jsou zastoupeni v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"). Jak stěžovatelé v ústavní stížnosti uvedli, proti napadenému rozsudku krajského soudu podali dovolání, které Nejvyšší soud usnesením ze dne 21. 4. 2015 č. j. 22 Cdo 771/2015-268 odmítl pro nepřípustnost. Stěžovatelé tedy vyčerpali všechny procesní prostředky, které jim zákon k ochraně jejich práva poskytuje (§ 72 odst. 3 ve spojení s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání však stěžovatelé ústavní stížností nebrojí.

11. Ústavní soud se proto musel nejprve vypořádat se vzniklou procesní situací, totiž s otázkou, zda v případě, kdy dovolání bylo odmítnuto pro nesplnění podmínek přípustnosti dovolání (§ 237 občanského soudního řádu ve znění po novele č. 404/2012 Sb., účinné od 1. 1. 2013, srov. usnesení ze dne 9. 6. 2015 sp. zn. III. ÚS 3137/13),

je možné tuto situaci subsumovat pod § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu, tj. že byl "mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřipustný z důvodů závisících na jeho uvážení". V takovém případě pak lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí a procesnímu prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě dvou měsíců od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku.

12. Ústavní soud má za to, že jakkoli po přijetí novely občanského soudního řádu č. 404/2012 Sb. [mj. v návaznosti na náleží Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012 sp. zn. Pl. ÚS 29/11, kterým bylo ke dni 31. 12. 2012 zrušeno dosavadní ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu] již není úvaha o přípustnosti dovolání natolik nepředvídatelná (resp. ponechaná zcela na volné úvaze Nejvyššího soudu), jako tomu bylo předtím, i nadále náleží posouzení, zda se jedná o rozhodnutí splňující podmínky přípustnosti dovolání vymezené v § 237 občanského soudního řádu pouze dovolacímu soudu (srov. § 239 občanského soudního řádu). Jakkoli tedy v nyní posuzovaném případě bylo dovolání odmítnuto z důvodu, že "žalování řádně nevymezili přípustnost dovolání, jak požaduje rozhodovací praxe dovolacího soudu", bylo by přepjatým formalismem, pokud by měla být ústavní stížnost (proti napadenému rozhodnutí krajského soudu a jemu předcházejícímu rozhodnutí okresního soudu) z tohoto důvodu odmítnuta jako opožděná. Jinak by ovšem mělo být hodnoceno, pokud k odmítnutí dovolání dojde z důvodů vymezených v § 241b odst. 2 občanského soudního řádu (věta za středníkem); v takovém případě by bylo lze ústavní stížností brojit pouze proti rozhodnutí o dovolání.

13. Ústavní soud konstatuje, že za poslední prostředek k ochraně práva lze v tomto případě považovat napadený rozsudek Krajského soudu v Praze. Ústavní soud má tedy (s odkazem na § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu) za splněnou i podmínku včasného podání ústavní stížnosti.

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je návrhem zjevně neopodstatněným ve smyslu § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

15. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky, dále jen "Ústava"); není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. V řízení o ústavních stížnostech dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy neposuzuje a ani posuzovat nemůže otázku možného porušení práv fyzických a právnických osob, která vyplývají z práva jednoduchého (podústavního), neboť k tomu jsou především povolány soudy obecné (čl. 90 Ústavy). Je tak záležitostí obecných soudů, aby zjišťovaly a hodnotily skutkový stav, prováděly výklad jiných než ústavních předpisů a aplikovaly jej při řešení konkrétních případů. Správnosti hodnocení důkazů obecnými soudy se pak Ústavní soud zabývá jen tehdy, jestliže zjistí, že v řízení před nimi byly porušeny ústavní procesní principy, zejména pak právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny. Jinak hodnocení důkazů v zásadě neprovádí, a to ani tehdy, pokud by se s takovým hodnocením sám neztotožňoval (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2011 sp. zn. IV. ÚS 420/11, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

16. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je Ústavní soud oprávněn a povinen zasáhnout jen tehdy, jestliže porušením jednoduchého práva došlo současně i k porušení ústavně chráněného základního práva. V souvislosti s řízením, které předcházelo napadenému rozhodnutí, je pak Ústavní soud povinen ověřit, zda byly dodrženy ústavní limity vyplývající z hlavy páté Listiny, resp. zda v důsledku svévole nedošlo k extrémnímu vybočení z nich [z rozsáhlé judikatury srov. kupř. nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2004 sp. zn. III. ÚS 351/04 (N 178/35 SbNU 375) a ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)].

17. Ústavní soud má za to, že námitky, které stěžovatelé v ústavní stížnosti předestírají, byly v řízení před obecnými soudy vypořádány způsobem, jemuž z ústavněprávního hlediska nelze nic vytknout. Pokud stěžovatelé požadují přehodnocení tohoto vypořádání, resp. závěrů obecných soudů, staví tím Ústavní soud do role další odvolací instance, která mu nepřísluší. Ústavní soud je přesvědčen, že v této konkrétní souzené věci není důvodu, aby závěry obsažené v napadených rozhodnutích obecných soudů neakceptoval; veškeré námitky, které stěžovatelé uplatnili v ústavní stížnosti, byly řádně vypořádány v napadeném rozhodnutí krajského soudu, ve spojení s rozhodnutím okresního soudu. Zásah do práv, jichž se stěžovatelé domáhají, Ústavní soud neshledal.

18. S vědomím podrobného vypořádání námitek stěžovatelů v napadených rozhodnutích obecných soudů lze alespoň ve stručnosti k jednotlivým námitkám shrnout, že Ústavní soud neshledal, že by při zjišťování skutkového stavu, jakož i v rámci hodnocení jednotlivých důkazů v řízení před obecnými soudy, došlo k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces; ve věci proběhlo rozsáhlé dokazování, včetně místního šetření,

soudy se podrobně vypořádaly s veškerými relevantními námitkami stěžovatelů a přijaté závěry zjevně nevybočují ze zjištěného skutkového stavu. K namítané absenci naléhavého právního zájmu na určení, že sporné části pozemků žalobci vydrželi v dobré víře, se pak dostatečně vyjádřil krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku.

19. Ústavní soud uzavírá, že napadená rozhodnutí obecných soudů, proti nimž ústavní stížnost směřovala, nevybočila z mezí ústavnosti. Proto ústavní stížnost dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný odmítl, a to mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 12. listopadu 2015

Jan Musil v. r.
předseda senátu Ústavního soudu